Nyolczadik évfolyam. 134-ik szám. Kolozsvártt, 1878. csütörtök junius 13.

A „KELET“ előfizetési díja:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . . . 16 frt.
Félévre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet“ mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési díjak
Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapesten. Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Weisz Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest Szervitatér 5. sz.

Nyilttéri czikkek
gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:
Főtér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTEKESEBB CZIKKEK DÍJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Kolozsvár, 1878. jun. 12.

(B—n.) A történtekből a történhetőkre következtetni nem csak hogy lehetséges, hanem szükséges is, s igen nagy hibát követnek el nézetünk szerint azon politikai vezérférfiak, kik a multból nem is akarnak okulni s e helyett folyvást az elmélet mezején barangolnak.

A lefolyt országgyülések alatt a választók nagy többsége nem hajolt a reactió felé, de nem támogatta a tulságba vitt eszméket sem s ennek következtében alakult országgyülésünkön, a józanon haladó deák-párti többség.

Azonban a többség törekvéseit nem csekély mértékben akadályozta czélzatai létesithetésében a háromoldalu ellenzék. E nyomás alatt vette át a Deákpárti kormányt a szabadelvü-párt, miután a többség nem szövetkezhetett sem a reactióval, sem pedig a nyaktörő politikai bukfenczezőkkel.

Azt hisszük, nem ringatjuk sem magunkat, sem olvasóinkat elérhetetlen képzelődésekben, a midőn azon hitünknek adunk kifejezést, hogy most, midőn erre a pillanatok bekövetkeznek, maga a nemzet fog ismét mihamarább pálczát törni, mind a tulzó, mind pedig a reactionárius eszmék felett.

Annyi eredmény már is mutatkozik, mely biztositani látszik bennünket, hogy a fennebb emlitett alapokon létre jött reformer szabadelvü párt még soká többségben marad, daczára az ellenkező törekvéseknek.

Lehet reménylenünk, hogy a közeledő választások alkalmával a dictio hősei apadni fognak s helyet adnak a szilárd és határozott jellemeknek.

Bátran merjük állitani, hogy nemzetünk sorsa nem volt ennyire kezünkben, mint jelenleg a folyamatban levő európai rázkodások közepette is s merőben tőlünk függ, ha akarunk-e és képesek is vagyunk-e anyagilag és szellemileg megerősödve áthaladni az akadályokon, vagy pedig csüggedésnek engedni magunkat, hogy leszoruljunk az anyagilag és szellemileg alárendelt nemzetek sorába.

A jövő országgyülésnek nem könnyü, de elodázhatlan kötelessége lesz, azon hibákat kikerülni, melyek miatt a jelen országgyülés csekélyebb eredményeket képes felmutatni, mint a mennyit attól vártunk, s mint a mennyit felmutatni talán maga is ohajtott volna.

Ezen eredménytelenség oka egyébaránt nem a képviselő urak hanyagságában keresendő és feltalálható, hanem a nemzetnek és a választottaknak a parliamentarismusban való járatlanságában.

A nemzet követelőbb volt a képviselők irányában, mint kellett volna, azok pedig nem annyira a praeticus téren mozogtak, mint inkább elméleti fejtegetésekben és dictiozásokban vélték kötelességöket teljesithetni.

Ezen okulva nekünk választókul nem arra kell törekednünk a közeledő választások alkalmával, hogy elméleti capaczitást vigyünk az országházba, hanem hogy a többség szilárd jellemü és gyakorlati elemekből alakuljon.

Ha ez igy történne, nem lehetne tartani attól, hogy a jövő parliament is elsajátitsa a jelenleginek hibáit.

Kimennének a divatból a parliamentáris fitogtatások s megbizhatóbb irányt fogna követni a közelebbi magyar parliament.

Ezeket figyelmébe szeretnők ajánlani a választóknak, hogy ne induljanak a szájhősök után, kik szóval mindent igérnek, de azután valósággal, igen keveset képesek teljesiteni, mert a jövő országgyülés a tevékenység bélyegét kell hogy magán hordja, ha azt akarjuk, hogy nemzetünk ki ne maradjon a müvelt nemzetek sorából.

— Az országgyülés előtt fekűsznek még elintézetlenül a kiegyezési törvényjavaslatokon és a költségvetésen kivül következő nagyobb és fontosabb törvényjavaslatok: A katonai beszállásolási, az erdő- és a rendőri-büntető törvényjavaslat. A kiegyezési törvényjavaslatok és a költségvetés e hó 22-ig, légkésőbb 26-ig le lesznek tárgyalva a törvényhozás mindkét házában, utána azonban legfölebb csak a rendőri büntető és az erdőtörvényjavaslatok tárgyalását fogja a kormány a jelen országgyüléstől kivánni és azt is csak akkor, ha gyors tárgyalásra lehet kilátás. Az épp oly fontos, mint szükséges beszállásolási törvényjavaslat azonban, melyet még a védbizottság sem tárgyalt, mint az „Ellenőr“ értesül, nem fog ezen ülésszakban napirendre tüzetni, habár az osztrák képviselőház már megszavazta; és pedig főleg azért nem, mert e törvényjavaslat összefügg egy a belügyminiszter által beterjesztendő más törvényjavaslattal, melynek tárgyalása most kelleténél több időt venne igénybe és azért be sem fog terjesztetni. Az országgyülés, a „B. Correspondenz“ szerint, a mint munkáját befejezte, mandatumának lejárta előtt királyi leirattal be fog rekesztetni, és az új országgyülés első őszi ülésszaka annyi időre fog terjedhetni, hogy még az idén a delegátió előtt letárgyalhassa a védelőről szóló törvény nagyfontosságu revisióját és utána, a jövő évi költségvetést.

A keleti kérdés.

Mindenfelől, Londonból, Pétervárról, Konstantinápolyból, jelentik az államok meghatalmazottjainak a congressusra indultát. Mit visz oda mindegyik, az — kivéve a franczia meghatalmozottat, legalább is kétséges. Ha némi jóhitet is szabad táplálni az európai államférfiak felől, akkor a san-stefanói szerződésnek, mint olyannak végórája közel eshetőség, noha — a mi természetes — csakis olyan kérdések jöhetnek tárgyalásra, melyek ebben foglalvák vagy ezzel összefüggők. „Berlini szerződést“ tesznek-e helyébe vagy mást, de meghagyni a san-stefanói szerződést, haszinte módositva is, majdnem képtelenség. A porta memoranduma, melyben e szerződés létrejöttének galád történetét előadá, aligha meg nem adta a kegyelemdöfést e szerződésnek, mely világgá jötte óta Európa előtt folyton csak vonaglott. El volt itélve eddig, politikai szempontból, — mondja helyesen egy előkelő franczia lap — most el van itélve erkölcsi tekintetben is.

A román képviselőház ülést tartott csütörtökön, melyben tárgyalta a kormány szándékait a congressust illetőleg és Románia állását a congressussal szemben.

Ghika képviselő fölszólalt, hogy az országért szilárdul és bátran kell szót emelni, és be kell bizonyitani a hatalmak előtt, hogy tökéletes egyetértés uralkodik a kormány és az ország képviselői közt. Végül azt mondotta a szónok, hogy Románia nem köteles elfogadni az őt illető változásokat, hanem ragaszkodnia kell a mostanig követett magatartásához; mert ha megfélemlitteti magát: ezt hasznukra forditják ellenségei, az ügy pedig el fog veszni.

Bratianu miniszterelnök tudatta a házzal, hogy csak az előbbi szerződéseket aláirt hatalmakhoz küldöttek meghivókat a congressusra és csak a congressus fogja elhatározni, hogy még más ki legyen ott képviselve. „Mi hivatalosan megyünk a congressusra, mondotta Bratianu, hogy védjük ügyünket a hatalmak előtt, és hogy meggyőzzük a congressust, hogy ne hozzon határozatot a mi meghallgatásunk nélkül, és hogy Románia ügye igazságos, és nem szorul nagy diplomatiára.“

A miniszter azt hiszi, hogy Románia ellenségei lesznek zavarban a congressus előtt, ha továbbra is föntartják követeléseiket. Besszarábia Romániaé, Oroszországnak pedig nincs joga meghóditani azt, mert nem állott háboruban Romániával. Ő tehát nem hiszi, hogy Európa beleegyezzék abba a monstrosus tettbe, hogy Oroszország Besszarábiára tegye kezét. „A kormány meg fogja tenni kötelességét. Mi be fogjuk bizonyitani a hatalmak előtt, hogy jogaink coordináltak Európa érdekeivel, minthogy tulajdonképen az a kérdés, hogy megóvassék-e a Duna hajózásának szabadsága a támadások ellen, daczára az ellene intézett minden fenyegetéseknek. Románia képviselői a congressuson semmiféle fölszólalást sem fognak tenni a ház tanácsa nélkül.“

A képviselőházat megnyugtatta a miniszterelnök válasza, és áttért a napirendre.

Francziaország keleti politikája.

A franczia képviselők kamrájának e hó 7-ki ülésében nyilatkozott Waddington az általa követett politika iránt. Az érdekes nyilatkozatot, az azt megelőző parlamenti jelenettel együtt, következőkben ismertetjük:

Leon Renault: A parlament ülésszaka vége felé jár; a nagyhatalmak képviselőit Németország Berlinbe kongressusra hivta össze. Francziaországot is meghivták, s mi elfogadtuk azt. Fontos érdek felett határzandanak Európa képviselői. Oly kérdéseket fognak tárgyalni, melyek kétségbeejtőknek lennének mondhatók, ha nem fognának emelkedett, emberies és határozottan békés szellemben elintéztetni. E pillanatban szükséges tudni, hogy Francziaország minő politikát fog ajánlani s követni a kongressuson. Francziaország békét kiván saját magának; azt kiván Európa minden hatalma érdekében. (Taps). Azért reméli, hogy Francziaország kormánya a kongressuson ily irányban fog hatni. (Taps.)

Waddington külügyminiszter emlékeztet arra, hogy már május 9-én igért e tárgyban nyilatkozatot, mit most annál nagyobb örömmel teszi meg, mert a történt nyilatkozatokból azt remélhetni véli, hogy külkérdésekben minden franczia egyformán érez. (Taps.) A mult télen — folytatja — komoly események mentek végbe a Balkán félszigeten, Oroszország hadereje hosszu ellenállás után végleg legyőzte Törökországot s egész Konstantinápoly kapuiig hatolt. Nagy izgalmat keltett ez Európában, főleg Angolországban, s pillanatnyira attól lehetett tartani, hogy ez izgalom összeütközésre vezet. Minő volt akkor Francziaország helyzete, mi a franczia kormány kötelessége? Francziaországot fő-főérdek csatolta a béke fentartásához. Elhatározta volt, hogy a béke nagy munkájához fog hatalmas vasuthálózatot épiteni; tökéletesiti iskoláit, egyetemeit, s e czélból nagy áldozatokat is hoz; ezen fölül el volt foglalva katonai intézményeinek reformjával s igy nagy okok tették rá nézve szükségessé a béke fentartását. Ezen évben egygyel több oka is volt rá: az egyetemes kiállitás. (Tetszés). Ily helyzetben voltunk, midőn nyilatkoznunk kelle az Európát foglalkoztató nagy kérdések iránt. A kormány a congressust megelőző tárgyalásokban nem szünt meg egyenlőn barátságos hangon beszélni London és Szentpétervár felé, buzditván mind a két kormányt a nemzeti elkeseredés kerülésére. Mult február végén Ausztria-Magyarország kibocsátotta a congressusra való meghivást. Mi e meghivást haladéktalanul elfogadtuk, mert a béke fentartására megkisérthető eszközök közt ez látszott leghatályosabbnak.

Elfogadtuk tehát habozás nélkül, de két föltétel mellett; az első, hogy az 1856-ki szerződést aláiró minden hatalom részt vegyen abban; a második s fontosabb föltétel az volt, hogy ne kerüljön szőnyegre más tárgy, mint a mi természetesen és egyenesen összefügg a jelen háboruval (Tetszés) vagyis nemcsak hogy nyugati dolgok ne kevertessenek abba bele, hanem még oly kérdések se, mint Egyptomé, Libanoné s a Szent földé. (Tetszés). E föltételekben is Francziaország érdeke, főleg azonban Európa átalános érdeke vezetett bennünket. Megértette ezt s ennélfogva elfogadta föltételeinket kivétel nélkül minden állam.

Francziaországnak a béke fentartását igénylő nyilvánvaló érdekén kivül még valami sarkalt bennünket a congressuson való részvétel elfogadására. Nem feledhetők el, hogy az 1856-ki és 1871-ki egyezményeket aláirta Francziaország is,

---

A „KELET“ TÁRCZÁJA.

A TIZENKETTŐDIK ÓRÁBAN.

ELBESZÉLÉS.

Irta:

SPIELHAGEN FRIGYES.

Tizennegyedik fejezet.

(28-ik folytatás.)

Fánni nem tudta, hogyan értelmezze e beszédeket, de már nem messze volt az idő, hogy veszélyes tudatlanságából kiragadtassék.

Eddig még a séták után, szabadságában állt, az est hátralevő részére visszavonulni szobájába. Nagyon örült ez engedélynek, mert egész éjjel, s néha késő éjig is hallotta mily vigan foly oda lent a dolog.

Fánninak gyermekkorától fogva szokása volt jókor kelni s korán lefeküdni.

Mig anyja élt a biztonság érzetében, nyugodtan és mélyen aludt egész éjjel. Most is egészen régi életmódját követte, de álma nem volt többé oly mély és gyakran éj közepén felébredt valamely zajra, mely háziasszonya lakásából kellett hogy jöjjön, s lelkét ismeretlen félelemmel töltötte el.

Egy estve, midőn Fánni, mint szokott, el akart távozni, kérte az öreg asszony, hogy maradjon még. Néhány ur fog ide jöni látogatóba, ugy mond, kik szeretnének vele megismerkedni. Legkevésbé sem kell, hogy nyugtalankodjék, azon urak jó ismerősei s családjával némikép rokonságban is állnak. E szavaknál a két házi leány elkezdett hangosan kaczagni.

Mivel Fánni semmi okot sem tudott találni a miért a meghivást visszautasitsa, tehát maradott, ámbár nagyon nehéz szivvel. Nem sok idő mulva a várt urak meg is érkeztek.

Hárman voltak, szép fiatal emberek választékos öltözékben. Az öreg asszony, mint kedves unokaöcscseit mutta be őket Fánninak, mi a lányoknál, s a fiatal uraknál, ismét hangos kaczajt idézett elő. Az ifjak fel voltak hevülve, arczok égett, ugy látszott ebédről jönek, hol a borhoz bőségesen hozzá láttak. Kettő közülök a két házi leánynyal foglalkozott; a harmadik leült Fánni mellé, s sok hizelgőt mondott neki, mire a fiatal leány nem tudta mit feleljen, mivel minden, mit maga körül látott és hallott, annyira zavarba ejtette, hogy alig tudta mit beszélnek s tesznek a többiek. De ama bizonytalan rettegés, melytől az utóbbi időkben nem tudott szabadulni, perczenként mind fokozódott, és bensejében egy hang azt sugta: „Neked e házból menekülnöd kell, ha mindjárt a halálba mégy is.“

A fiatal ember, ki mellette ült, felállt volt, s oda ment az öreg asszonyhoz, ki a mellékszobában thea készitéssel volt elfoglalva.

A más két mulató pár, kik a szoba egy sötét zugában egy pamlagon ülve viczogtak együtt, nem ügyelt reá. Fánni halkan felállt, s kiment az ajtón. Lehető gyorsan felszaladt a lépcsőkön, elővette öltönyét, kalapját, de azon perczben kopogtak az ajtón. Hirtelen letette kezéből ismét az öltönydarabokat, hogy ha a mint gyanitotta az öreg asszony jő, ne keltsen gyanut, s tőle kitelhető szilárd hangon, ámbár szive csaknem szétrepesztő keblét ugy dobogott, kiáltá: szabad!

De nem háziasszonya lépett be az ajtón, hanem azon fiatal ur, ki az imént mellette ült.

A mint belépett, betette maga után az ajtót, s Fánni lábai elé vetette magát. Esküdött, hogy szereti őt, a legszebb ruhákat, ékszereket, s pénzt eleget igért neki, ha viszont akarja őt szeretni.

E beszéd alatt megragadta kezeit, s erősen tartotta övéiben, ámbár Fánni minden erejét megfeszitette, hogy elvonja tőle azokat. Látta, hogy ez ember hatalmában van; tudta, hogy segélykiáltásai e házban más viszhangra nem találnának, mint hogy durva kaczagást s kiméletlen tréfákat idézzenek elő. De e végső szükségben egyszerre oly erőt és határozott bátorságot érzett magában, minőről képzete sem volt, hogy birhasson. Eszibe jutott, hogy a kulcsot, midőn bejött, kün hagyta az ajtóban.

E körülményre épitette tervét.

A mint egy perczben érezte, hogy a fiatal ember kevesebb erővel szoritja kezeit, hirtelen kiragadta magát kezei közül, egy ugrással kivül termett, becsapta maga után az ajtót, a kulcsot reá forditotta, s a jövő perczben már künn volt az utczán.

Hideg februári éj volt, hó pelyhekkel vegyes, fagylaló eső hullott megszünés nélkül; a gázlámpák vereses fénye csak homályosan hatolt át, a vizgőzzel telt sürü légen. Az utczán folyton végig robogó kocsi kerekeiről a sár átfrecscsent a járdára, hol a tolongva haladók feje fölé terjesztett esernyők egész mozgó tetőzetet képeztek.

Fánni nem érezte a hideg esőt, mely vékony ruháját egészen átáztatta, nem a minden oldalról szenvedett lökéseket. Sietett előre, a menynyire csak lábai birták, azon irányban, merre a folyót gyanitotta lenni.

Menhelyre akart találni, mely megvédje őt a szégyentől, gyalázattól, és ennél más módját nem tudta. Örült futása közben egy előkelőbbnek látszó városrészbe érkezett. Itt az utczák aránylag üresek voltak. Egyik háznak tágra nyitott kapujából meggyujtott gázlámpák fénye özönlött elő.

Elegans kocsik, gyorsan követve egymást, álltak meg a ház előtt, s a feketébe öltözött urak, fehér ruhás delnők, fejökön s kezökben virágcsokrokkal diszitve, szálltak ki, s igyeztek a sujtásozott bérruhás inasok által tartott esernyők védelme alatt, minél gyorsabban a kivilágitott előcsarnokig jutni. Fánni látta mindezt, de csak ugy mint a hogy az ember álmában szokla látni a tárgyakat; kikerülte a diszesen öltözött urak s hölgyeket s elvonult a kiözönlő világosság elől, az utcza leghomályosabb oldalára. A mint éppen be akart kanyarodni a szegleten, e főbb utczából egy mellék utczácskába, egy urba ütközött, ki sietős léptekkel jött vele szembe; a lámpa fénye egyenesen a szembemenő két alakra esett.

Az ur pár bocsánat kérő szót mormogott. Midőn a lány a csaknem elhagyatott utczán tova haladott, háta mögött sietős lépteket hallott közeledni. Csak még egy percz, s az ur, kivel szembe találkozott, mellette állt.

— Kedves gyermekem, szólitá meg az idegen Fánnit, most nem oly idő van, hogy az ember soká maradhasson kün, kalap és felöltő nélkül. Megengedi-é, hogy védelmembe vegyem s haza kisérjem?

— Nekem nincs otthonom, felelt Fánni.

— De hát hova megy kegyed?

— Nem tudom.

— Nincsenek szülői, testvérei, barátai?

— Nincsenek, senkim sincs!

— Szegény gyermek, mormogta magában a férfi. Néhány lépést haladott Fánni mellett; aztán egyszerre, a mint megint egy lámpa alá értek, megállt, átadta Fánninak esernyőjét, s annyira hátralépett, hogy a világosság teljes fénye arczára esett.

— Nézzen meg figyelmesen kisasszony, szólt.

Fánni reá tekintett.

Derék külsejű uri ember volt, nyugodt, komoly arczczal.

Szemei fájdalmas kifejezéssel pihentek rajta.

— Gondolja-e kegyed, hogy bizhatik bennem?

— Igen, válaszolt Fánni rövid hallgatás után.

Az idegen szótlan tette Fánni karját az övére, s a keskeny utszácskából kivezette a széles főbb utczára. Fánni követte őt, izgalomtól és hidegtől remegve, tagjai merevek voltak a fázástól.

— Igyekeznünk kell mentől előbb száraz helyre jutni; szóit az idegen ur; halálra fog igy hülni kegyed.

Oda szólitott egy bérkocsit, mely üresen ment el előttük, s kinyitotta a kocsiajtót.

— Üljön bé miss! szólt a leánykához.

— Nem, nem! mormogta Fánni, s ijedten lépett vissza. Tagjai remegtek, s alig tudott lábán állni.

— Mindenre a mi szent kegyed előtt, kérem, fogadjon szót! szólt védője, megfogta gyöngéden derekát, s beültette a kocsiba, valamit mondott a kocsisnak, s aztán ő is beült Fánni mellé.

A kocsi megindult, az idegen levetette prémes felöltőjét s bétakargatta vele Fánnit. A lány alig ellenkezett, mert ereje meg volt törve.

Türte, hogy az idegen ur zsebkendőjével megtörülje nedves haját, s fejét vállára hajtotta. Nem szólt hozzá, csak egyszer kérdezte:

— Jobban érzi most magát valamivel?

— Köszönöm, jobban; felelt Fánni, de valóságban nagyon betegnek érezte magát.

Örjitő fájdalom hasogatta agyát s fagylaló hideg rázta meg tagjait, hogy tagjai vaczogtak belé.

Az ut hosszan tartott. Végre megállt a kocsi. Az ur segitette Fánnit kiszállni, kinyitott egy vasrácsos kaput, s midőn látta, hogy a fiatal lány csaknem összerogyik, a kaputól a házig vezető rövid uton karjain vitte végig.

Az ajtóhoz érve csengetett.

Azonnal kinyitották. Egy öreg asszony gyertyával kezében jelent meg a küszöbön, s a páratlan látványra meglepetésében csaknem kiejtette kezéből a gyertyát.

Hanem aztán meglehetősön csak ennyiből is állt az egész, mit Fánni megérkezése után látott.

Csak később tudott valamennyire visszaemlékezni arra, hogy az öreg asszony bevezette őt egy földszinti szobába, ágyba fektette, s midőn már ágyban feküdt, az öreg asszony földre hajolt, nyájas szavakat intézve hozzá, miközben könnyek gördültek végig, fonnyadt, redős arczán.

A mi ezután következett, az csak nehéz rémletes álom volt reá nézve, melyben folyton üldöztetve látta magát háziasszonya s leányai által, mialatt, hogy töllük menekülhessen, örvényekbe rohant alá, melyek iszonyu mélységben tátongtak alatta, vagy a folyóba vetette magát s a hullámok zajongva boritták el őt, vagy meredék lépcsőn futott alá, mely mindig szükebbre vált, s akkor egyszerre gyönyörü mosolygó tájkép nyilt meg előtte, telve fény- és napsugárral, mely fölé ő magosan felereszkedett, mig a fényárral telt magasból ismét alázuhant a háziasszony sötét szük folyosójára, s az irtóztató vadászat ujból elől kezdődött.

(Folyt. köv.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

s ennélfogva nem engedhetők meg, hogy ez egyezmények az összes aláíró hatalmak beleegyezése nélkül módosittassanak. (Igen helyes!) S annyira hivek maradtunk ebbeli politikánkhoz, hogy bár elégszer felszólittattunk, mondjuk el nézeteinket a san-stefanói egyezmény részletei felől, megtagadtuk ennek teljesitését, arra utalván, hogy ez a congressus feladata, s a mig remény lehet rá, hogy a congressus összeül, Francziaország nem nyilatkozik. (Élénk tetszés).

A congressus megnyitása iránt való tárgyalások különböző fázisokon mentek át. Az osztrák-magyar kormány kezdte, azután a berlini kabinet vette kézbe őket, s hála a béke érdekében való tevékeny föllépésének, szerencsém ven jelenthetni, hogy azok sikerre is vezettek. A másodrendü kérdésekben, minő a congressus összeülésének helyi megválasztása, engedékenyek lehettünk, mert ezek jelentéktelenek voltak a főfontosságu érdekhez képest, mely a congressus létrejövésében s ezzel a béke fentartásában nyilatkozott. (Élénk helyeslés).

Végre sok apró nehézség után megegyezés létesült a meghivók szövege iránt, melyet a berlini kormány bocsátott ki. Azt, mely neki volt szánva, a kormány nyolcz nappal ezelőtt megkapta. Ime szövege:(Olvassa a meghivót, mely azonos azzal, mely monárchiánkhoz intéztetett, s melyet akkor közöltünk.) Ime önök látják — folytatja — hogy hosszu tárgyalások után az egyezmények tiszteletben tartásának, az európai együtthaladásnak politikája került felül s a san-stefanói egyezmény a maga egészében kerül a congressus elé. Ez volt az a politika, melyet mi kezdettől fogva támogattunk. (Élénk helyeslés.) A franczia kormány következőleg felelt a berlini kabinétnek:

Páris, jun. 4. 1878. Nagykövet ur! kitünőséged egy tegnapról keltezett tudósitványban szives volt közölni velem, hogy Németország császárának kormánya, az osztrák-magyar kabinet kezdeményezésével megelőzőleg, az 1856-iki és 1871ki egyezmények aláiróihoz felhivást intéz, hogy javasolja nekik; hogy Berlinben congressusra gyüljenek össze, ott megvitatandók a San-Stefánóban Oroszország es Törökország közt kötött előleges béke pontjait. Ő felsége kormánya hozzá tette, hogy e meghivást elfogadva, belenyugszunk a san-stefánói szerződés egészének szabad megvitatásba s készunek is nyilatkozunk abban részt venni.

Jelentést tettem e közleményről a köztársaság elnökének, fel vagyok hatalmazva késedelem nélkül közölni kitünőségeddel a franczia kormány elhatározását.

A berlini kormány tudja, hogy midőn legelőször volt szó congressus vagy conferenczia összeüléséről, mi nem baboztunk megigérni Francziaország ahhoz való hozzájárulását. Mi a mennyire tőlünk függ, meg akarjuk könnyiteni Oroszország s az ottomán porta közt a béke helyreállitását, valamint a jó összhangnak a többi hatalom közt való fentartását. Arra szoritkoztunk hát, hogy elfogadó nyilatkozatunkat csak azon föltételhez kötöttük, hogy a congressus elé csakis egyenesen és természetesen eredt kérdések tartozzanak, s hogy eme gyülés programja e szerint legyen határozottan megszabva. Hogy álláspontunkat tisztában meghatározzuk, s meg levén győződve, hogy Európának is érdekében van inkább megszoritni, mint kitágitni a tanácskozás terrénumát, névleg is megjelöltük Egyptom, Syria, és a Szent helyek kérdését, melyeknek vitán kivül kell maradniok. A fölhatalmazottak munkálatának különleges és meghatározott anyagául a san-stefanói egyezmény pontjait jelölvén ki, a berlini kabinet ajánlata ugy irja körül s ugy határozza meg a rájuk ruházandó feladatot, hogy az teljesen kielégitse s megnyugtassa azon gondolatunkat, melyből a fentebbi fentartás eredt. A franczia köztársaság kormánya tehát elfogadja a meghivást s mi kifogást sem tesz a jul. 13-ra szánt időpont ellen. (Élénk helyeslés.)

A congressusra bizonyára kényes, nehéz feladat fog várni. Ha mult május 9-ikén azon alapos reményt ápoltam, hogy a béke fönn fog tartatni, most azt mondhatom, hogy e remény azóta szinte bizonyossággá vált.

A fejtegetések, melyeket elmondtam, nyilván mutatja, mi volt a kormány politikája őt hó óta; Francziaország becsületét, méltóságát, érdekeit mindig megóvta az. Csak Francziaország békéje, semlegessége, s az európai egyezmények és érdekek tiszteletben tartása czéljából tettük, a mit tettünk. Ezt mondtam május 9-én s ezt bizonyitottam be ma. (Élénk helyeslés.)

Francziaország elmegy tehát a congressusra, nem közönyösen, mert európai nagy érdekek iránt nem lehet közönyös, hanem azzal a tekintélylyel, melyet az elfogultságtól való teljes mentesség ad, azon határozott akarattal, hogy föntartja a békét, fön semlegességét, az európai nemzetközi jog mély fölérzése mellett. (Élénk helyeslés.)

Meg fog emlékezni arról, hogy a bolgárokon kivül más keresztyének is vannak a Balkán félszigeten, s hogy vannak ott más fajok is, melyek megérdemlik Európa érdeklődését. (Élénk helyeslés.)

Ezt akartam mondani a kamrának. Remélem: hogy helyeselni fogja e politikát s azon perczben, melyben Francziaország első meghatalmazottja Berlinbe megy, szavazata által megadja neki az e nagy feladathoz szükséges erőt. (Ismételt taps.) Remélem, hogy a kamara Francziaországnak, folyton azonos érdekei által ösztönözve, helybenhagyása által pártkülönbség nélkül megadja nekem az erőt, melyre szükségem van. (Élénk taps.)

Leon Renault kijelenti, hogy a miniszter hazafias, határozott s egyenes nyilatkozatai után a kamara egyhangu érzelmeinek vél kifejezést adni, midőn a következő napirendet javasolja.

A kamra teljes bizalommal fogadja a külügyminiszter nyilatkozatait, s bizonyos levén benne, hogy a cselekedeteit a béke, Francziaország semlegessége, s Európa átalános érdekei fogják irányozni, napi rendre tér.

Dreolle (bonapartista) kijelenti, hogy elfogadja e napirendet.

Erre szavazás következett s Leon Renault napirendjét egyhangulag (495 szóval) elfogadták. (Taps.)

A berlini merénylet.

Nobiling első és egyetlen törvényszéki kihallgatásáról, mely junius 2-án pár órával a merénylet után ment végbe, a Nat. Ztg, következő hiteles részleteket közöl: Nobiling határozottan kijelentette, hogy terjedelmes összeköttetés áll fönn, melynek czélja a császárt meggyilkolni. Tervét — mint mondá — egy berlini korcsmában beszélte meg a többiekkel, kik azt helyeselték. Némi szünet után igy szólt: Többekkel megbeszéltem a dolgot, kik azt helyeselték; magam ajánlkoztam a végrehajtásra; a vizsgáló biró sürgetésére nagyon siettek a kihallgatási jegyzőkönyv elkészitésével, hogy Nobiling még olyankor irhassa alá, midőn még egészen eszméletnél volt. A jegyzőkönyvet tehát igen rövidre szabták s csak a vallomás legjellemzőbb részeit vették fel belé. Felolvasták neki a jegyzőkönyvet, melyet alá is irt. Csak ezután kezdett öntudata tünedezni. Azon kérdésre, hogy sors utján választották-e őt a merénylet végrehajtására, továbbá arra, esküvel kötelezte-e magát társai nevét elhallgatni, tagadólag felelt, de azért senkit sem nevezett meg.

A császár sebeinek gyógyulásáról szóló orvosi jelentések rendesen egy daganatról tesznek jelentést. Erről a Vossische Ztg a következőket irja: „Az orgyilkos tudvalevőleg főleg seréteket használt, de ellőtt egy kis golyót is, mely a császár jobb kezének csuklyóját találta. A csuklyó belső oldalán egy véredény van megsértve és az itt kitódult vér okozta ama daganatot. Az orvosok még nem állápitották meg, hogy az arteria ulnaris, vagy az ütér számos izom és bőrágának valamelyike van-e találva. A kitódult vér erjedés folytán genylázat okozhat ugyan, de kellő fertőtlenités mellett el lehet háritani a vererjedés veszélyét. A jelentések szerint a seb ilyetén kezelése eddigelé sikerült és igy a kézcsuklyóseb kétségkivül jól fog gyógyulni.

Temesvári levél.

IV.

(A kolozsvári „Kör“ olvasó szobájában. — A temesvári papnövelde egyik czellája. — Veszedelmes állatok. — A német szinész. — Korhelykedés hideg viz mellett. — Egy deficites előadás után. — Rendkivüli látogatás. — „Vincze ur“, s az ő egyetlen szenvedélye. — A 400 aranyos vigjáték hatása. — Az álbum fényképei között. — Éltető napsugár. —)

Beváltom legutóbbi levelemben adott igéretemet, midőn megkisérlem a Jóslat, Janus, Magus és Ellenállhatlan koszorus költőjét a „Kelet“ szives olvasóinak bemutatni, otthon.

Jól emlékszem, mily nagy érdeklődéssel járt annak idejében kézről kézre a „Kolozsvári Kör“ olvasó szobájában a „Magyarország és Nagy világ“ azon száma, mely Csiky Gergely arczképét — meglehetős gyarló fametszetben — először bemutatá. Jól emlékszem, hogy az egyetem egyik érdemes tanára s az ünnepelt költő névrokona Cs. V. mint iparkodott kimagyarázni ama fametszet ellapitott vonásaiból a bölcsészt, a lélekbuvárt, az aestheticust, stb.

S jól emlékszem végre, hogy midőn a lap kezembe került: én is megjegyeztem róla annyit, hogy „Ez bizony elég kövér“, mert eddig s aligha tovább terjedt az én összes ismeretem arról a férfiuról, ki már akkor iránt am — hálátlan iránt — jóságának kézzel fogható tanujelét adá, egy jó szerep által, első megaranyozott müve a „Jóslat“-ban.

Különben azt is tudtam meg róla — a nevezett lap után, — hogy Aradmegyében Pankotán született, s kiszámithattam volna még azt is, hogy az idei szüretkor lesz 35 éves.

Müvei ismeretén kivül ennyit, vagy valamicskével többet tudhat róla a „Kelet“ olvasó közönsége is; de azon sok jellemző apróságokból, miket — saját tapasztalataim után — én tudok: önök igen keveset és igen kevesen tudhatnak.

Elmondok tehát egyetmást a többség kedvéért, csak legyenek szivesek velem tartani.

A temesvári papnövelde épületébe vezetem önöket, hol az első emelet tágas folyosóján végig haladva megállapodunk a végső ajtó előtt s ha ugy tetszik azonnal beléphetünk a költő cellájába. Hogy miért nevezem „czellá“-nak, ki fog tünni az alábbiakból.

Az ajtó fölött fehérre fényzett falapon fekete betükkel ez olvasható: Historiae et Juris ecclesiastici Professor. E felirat ugyan legelső látogatásom alkalmával nem igen tájékozhatott volna arról, hogy itt kell keresnem az Ellenállhatlan szerzőjét; de utba igazitott egy az ajtóra szegzett névjegy: Dr. Csiky Gergely, melynek társa már hónapokkal azelőtt birtokomban volt.

Beléptem, s kezet szoritottam régi kedves ismerősömmel, jóltevőmmel, — kit Temesvárra történt átrándulásom alkalmával látogattam meg először — saját otthonában.

Ez otthon iránt mindig a legőszintébb érdeklődés kiváncsiságával, s igy nagy előszeretettel viseltettem.

Milyen lehet egy pap-költő lakása, ki müveiben a szerelmet oly magasztosan, oly fönségesen tudja ecsetelni; milyen lehet az a koszorus pap-költő otthon — házi pongyolában, irásztala, helyesebben szelleme szülötteinek bölcsője mellett?!

Ez irásztala mellett találtam Sophoklessel társalogva. Régi jó ismerősök levén — én vele, és ő Sophoklessel — természetesen egyikünk sem feszélyezte magát, s miután kijelentém, hogy a barátságosan átnyujtott csibuk füstölése mellett örömest bevárom, mig irományait összeszedi, rendezi: ő folytatta dolgát, én pedig kényelmes pamlagán elterülve, szemügyre vettem a tágas szobát minden egyes butorával.

Az ajtótól balra nagy üveges könyvszekrény áll. Diszkötésü magyar, angol és franczia müvek, ettől pár lépésre — az előtér felé — terjedelmes genillia szőnyegen egy ovális szalon-asztal körül két nagyon kényelmes chaiselongues egy hason szövetü ripsz diván; a jobb felőli ablak előtt zongora, e mellett egy más virágos pamlag és ruha szekrény; a két ablak között kis iró asztal, egy etagere, könyvek és folyóiratok számára; a balsarokban a kis háló szoba mellett pipa állvány öblös csibukokkal.

A falak puszták, egyetlen kép vagy tükör sem látható sehol.

Valóságos garcon lakás. Egyszerü és kényelmes, de inkább vallhat zeneszerző, szinész és mindenekelőtt szegény magyar költőre, mint a magyar clerus valamely csinosan dotalt tagjára, kinek a kényelmes élethez anyagi tehetség is adatott, s kik közé költőnk nem tartozik.

Ha Csiky müveit franczia, angol vagy német nyelven irja: ezóta palotákkal birhatna valamely világvárosban; igy mindene a fenn elősoroltakból áll, s az bizony nem sok; de neki, mint ő mondja, most még épen elég.

Igénytelenségének természetes kifolyása egyszerü, kedves, szeretetre méltó modora, vagy helyesebben modortalansága, s mesés őszintesége.

Ha valakit egyszer megkedvel — olyan, mint a kolozsvári közönség — tudja is vele éreztetni, hogy szereti, a nélkül, hogy ezt mutatni akarná. Bizalma és őszintesége által önkénytelenül vesszük észre, hogy barátságára méltat, s hogy lekötelezettei lettünk, a nélkül, hogy apró szivességekkel halmozott volna el, vagy kedvünket üres bókolásokkal, előzékeny mosolylyal kereste volna.

Az utóbbihoz különben aligha volna is tehetsége, miután arcza egyáltalán nem látszik alkalmasnak a mesterkélt kedély állapotok visszatükrözésére. Nagyon rosz szinész lett volna belőle s jól is tette, hogy nem lett az. Különben is vonásai mindég szelidek, s a gondolkozó főknél rendesen észlelt komolyság daczára, még akkor is barátságosak a mikor fél; pedig nagyon fél a kutyáktól. „Becsülöm őket — szokta mondani — de mégis félek tőlük“.

Ez a kutyák iránti félelem különben ideges természetének lehet kifolyása. Ideges, mint Marteau, a nélkül azonban, hogy másnak alkalmatlanságot szerezne vele; sőt e tulajdonsága a szinészek előtt még kedvessé teszi, mert az Idegesek előadásánál rendesen vörösre tapsolja gömbölyü tenyereit.

A gömbölyüségről levén szó, nehogy az élcz- és más lapok torzképei után valami hájgömbnek képzelje olvasóm: kijelentem, hogy Csiky Gergely igen is gömbölyü, de csak reverendában, a mit azonban soha sem visel a tanórákon kivül. Máskülönben csak olyan termetes, ugynevezett derék ember, mint a milyen mai napság minden 100 között akad vagy 40.

Itt időzésem alatt — természetesen kevés dolgom levén — a nap és éj legnagyobb részét az ő társaságában töltöm, az az töltjük; mert bár hallgatagul, de mégis öntudatlan közakarattal megválasztottuk a szintársulat tiszteletbeli tagjának. Különben is igen tekintélyes „szinész arcza“ van, s bár nem szinésznek való, a szinészi génialitás külső kellékei: dus hajzat, kifejező setét szemek, tág orr, élesen metszett ajkak stb. első tekintetre szinészt sejtetnek benne.

Igy történt, hogy midőn, a „Jóslat“ szinre hozatalakor először a nemzeti szinház udvarán megjelent: a collegák német szinésznek nézték a legjobb magyar embert, s ez idő szerint legelső magyar drámairót; ki a helybeli „tilalom völgyében“ az elnémulásra kárhoztatott magyar drámafiaknak valóságos jóltevője lett. Éjjel nappal körünkben van, s társaságában elfeledjük, hogy operett nélkül nem is teszünk ember számot, sőt nagyon kezdjük érezni, hogy a miétünk jogosult örökké, mert mi vagyunk az ép élő test, a többi csak burkolat, czafrang, csecsebecse, játékszer nagy gyermekek számára.

Szinházutáni társas összejövetelünk szinhelye a helybeli casino tágas kávéháza. S ha tollam gyarlóságánál fogva csak hézagos halvány vonásokban cseveghettem papirra, milyen a költő otthona: azt hiszem, még kevésbé leszek képes megismertetni önökkel Csiky Gergelyt — a korhelyt.

Pedig ő valóságos korhely. Ő maga nevezte el magát annak. E korhelység különben külső tényekben is nyilvánul. Bort, sört, pálinkát, kávét nem iszik, dohányoznia pedig orvosi rendelet következtében nem szabad. Minthogy azonban szenvedélyes dohányos, s az orvosi vélemény szerint kisebb baj a dohányzás, mint a dohányfüstös szobában való tartozkodás, hogy ő maga is dohányozhassék, első dolga látogatóit csibukkal kinálni meg otthon, s éjféli 2—3 óráig elfüstölni velünk a kávéházban, fogyasztva a megfizetett friss vizet.

A szini előadásokról soha sem maradván el, az összejövetel kitüzött programmszerü ideje 11 óra, s a társaság legkitartóbb tagjai Csiky mellett én, nőm és Locsárek karmester.

Ez utóbbinak magyar nyelven folytatott vitatkozásai a világ folyása s az erkölcsök hanyatlása felett képezik a korhelykedés komikai elemeit.

Egy alkalommal csak ketten valánk, mindketten roszkedvüek.

Csiky busult, mert az előadás az nap — persze dráma — deficitet eredményezett; én meg busultam, mert neki oka volt busulni.

A kedélyességet csend, némaság és pipafüst pótolta s a búkergető hideg vizet Jean pincsér nem győzte előnkbe hordani. Végre ugy két óra felé szótlanul felkerekedtünk, hogy haza oszoljunk. A kávéház küszöbén Csiky megszólal:

— Nem tartaná ön regényesnek, most éjfél utáni 2 órakor nálam látogatást tenni? Szerintem, ez rendkivül excentrico-mystikus volna; ugyis mindketten szomoruak vagyunk, vigasztaljuk egymást.

Én kapva a meghivás sajátszerü voltán, álltam elébe, s elballagtunk mindketten haza a seminariumba.

Az emlitettem szoba asztalán egy lámpa barátságos fénye csillogott. „Vincze ur“ a hűséges tigris szokta azt ura számára jó előre meggyujtani, hogy a belépő ne botorkáljon sötétben. Bár gyakran megtörténik, hogy e mütétről megfeledkezik, s ilyenkor a Vincze urra háruló ad audiendum verbum kellemetlenségei annyiban még is kellemesek, mert Vincze ur mindannyiszor egy-egy vigaszdijban részesül. Szükséges még megjegyeznem Vincze urról, hogy hűségénél csak ét- és it-vágya nagyobb, s azért semmi megehető, vagy megiható, ha csak szigoruan zár alá nem helyeztetik, tőle életbiztonságban meg nem maradhat. Nem régiben ura Anatherin szájvizét érte a balsors, hogy Vincze ur által apró részletekben elfogyasztatott Absint helyett. Nemcsak természetére, de külsejére nézve is nagyon emlékeztet a kintornás-beli falánk molnár inasra.

E perczben azonban Vincze ur mélyen szendereghetett saját rezidentiájában, pecsenyés tálakról s több eféle mennyei dolgokról álmodozván, mert a szobát — mint mondám — egészen rendben, de éber jelenlétének hijjával találtuk.

Helyet foglalván a kényelmes pamlagon, folytattam a kávéházban megkezdett csibukkolást, mig Csiky irásztalából egy papir csomagot vévén ki, olvasni kezdte előttem remek müveinek legremekebbjét, „Az ellenálhatlant“.

Mint villanyütésre az ellankadt feléléknül: lehangoltságomat gyorsan váltá fel a legkellemesebb lelki izgalom, melyet valaha éreztem. A megfeszülő kiváncsiság mozgásba hozta arczizmaimat, s vonásaimon a gyönyör érzet mindenféle variatióját gyors egymásutánban váltakoztatta a jóizü nevetés.

Kellemesebb, közvetlenebb hatást, a mese egyszerüségénél, az alakok végtelen kedvességénél, a jellemek világosságánál fogva rám szinmü első hallás után még soha sem tett; s rendkivül boldognak érzem magamat, hogy ily korán megismerkedhettem e szellemi kincscsel, melyet szerzője ép azon perczben engedett át számomra jutalomjátékul, midőn a hozzá érkezett sürgönyből megtudta, hogy nyertes lőn.

Lesz alkalmam az „Ellenállhatlan“-nal a szer kesztő ur engedelméből e lapok hasábjain még foglalkozni;*) mert egyhétre a pesti előadás után Aradon is szinre kerül, s igy több mint valószinü, hogy más szinpad az elsőségben meg nem előzhet.

A felolvasás alatt öntudatlanul rátévedt kezem az asztal diszes fénykép álbumára.

Ölemben tartám s midőn a testi szépségével annyira eltelt „Ellenállhatlan“ végső monologjának utolsó szavai is elhangzottak: szótlanul néztem a költőt, kinek szép derült arczáról ihlet s lelkesedés sugárzott.

Istenem, mily csekélynek éreztem magamat; mily semmisnek apró-cseprő komédiáim összes productioit, melyeket pedig ő is oly gyakran megdicsért. Nem tudtam szólani

Pár percznyi kinos csend után, az ő páratlan kedves szerénységével azt kérdé tőlem: — nos, hogy tetszik önnek — albumom, melyet kezében tart?

Az apropos nélküli kérdést válasz nélkül hagytam; meglehet nem is hallottam jól.

Azon gondolkoztam, vajjon igaz-e az, mit valahol olvasék, hogy minden valódi költő egy benső ösztön, egy leküzdhetlen lelki kényszer hatása alatt van, midőn szelleme magasztos szülötteivel az emberiséget megajándékozza? Vagy vannak vágyai, czéljai, eszményei, melyek elérése, birhatása lelkesiti, melyekért küzd; s mely küzdelem biztositja számára — talán akaratán kivül — a halhatatlanság Pantheonát?!

*) Örömmel vesszük. Szerk.

A fénykép album felnyilt kezemben, s ő azt kérdé: „Nemde egészen megvilágosodott szobám?“

Valóban már reggel volt. A szoba világos lett, én magam elé néztem az album lapjára, — majd ismét a költőre, kinek lelkesült tekintete ép azon a ponton függött.

Mindketten egy ragyogó képet láttunk, a gyöngédség eszményét, a kellem megvalósulását egy photographiában.

Letettem az albumot, s e perczt61 fogva biztosan tudom, hogy minden költőnek van eszményképe, geniusa.

A látott genius iránt a drámai muzsa egykoron hálával fog viseltetni, mert a költő lantja továbbra is ily hamisithatlan hangokban fogja zengeni azt, mi örök szép és örök igaz, mi mindennek őstörvénye: mert:

„. . . Megdől, mi ellened van, bármi nagy
Veszendő minden, nincs itt végtelen,
Örök te vagy csak, égi szerelem.“

Bátrai Méla.

A b.-csabai iparos-ünnepélyek.

Azon józan irányu mozgalmaknak, mely az iparos-ifjak segélyzése és tovább képzése érdekében az önsegély alapján tavaly Veszprémben megindultak, vasárnap volt folytatása B.-Csabán.

A közbirtokossági testület uj emeletes palotája előtt vasárnap d. e. nagyszámu közönség jelent meg, számos egyesület képviselői, kiket 11 órakor délelőtt Szemián Sámuel városi főjegyző és kiállitási elnök üdvözölt. Egyszersmind kiemelte beszédében az iparfejlesztés fontosságát és utalva a jövő nemzedék fejlődése és tanulékonysága fokozásának szükségességére, figyelmeztette a közönséget az ifjuság mozgalmainak fiatal keletére és a netáni hiányok iránt előlegesen is elnézést kért.

Utána az önálló iparosok nevében Bakay Nándor ismert iparos meleg szavakban adott kifejezést azon rokonszenvnek, melylyel ők az ifjuság ezen modern törekvéseit kisérik és kérte ezt, hogy mellőzve a sociálismusnak hozzánk is beszivárgó vészes tanait, továbbra is a munkásság és müvelődés alapelvei mellett nemzeti irányban hassanak.

Végül Gelléri Mór, mint az iparos-ifjuság fölkért szónoka, hévvel előadott beszédében, megköszönte az önálló iparosok és a nem iparos közönség támogatását és lelkesen fejtegeté az iparos ifjuság törekvéseit, melyeknek a munkakiállitás egyik ékesen szóló ténye.

Vasárnap d. u. 3 órakor a városháza diszes tanácskozási termében nagyszámu mindkét nembeli hallgatóság jelenlétében gyült össze 38 hazai szaktestületnek 112 képviselője, ezek közt a kolozsvári iparos-ifjusági egylet és ipartestület képviselői is.

Az iparos ifjusági egyleteket vezető szegedi ifjusági egylet nevében Rainer Ferencz elnök üdvözölte a kiküldötteket, rövid visszapillantást vetve az egyletek működésére, az alakulást ajánlotta, melynek következtében Ráth Károly elnökké választatott.

Ráth megnyitó beszédében kiemeli, hogy nagy fontosságot tulajdonit annak, miszerint őt, mint gyáriparost választák a gyülés elnökévé és ebben már a gyülés kedvező tendentiáját is kifejezve látja, a mennyiben az iparos ifjuságnak a munkaadókkal való közös fáradozásait és az iparügyek előmozditása körüli együttes tevékenységét hiszi ebben nyilvánulni.

Gelléri Mór előadó fölolvassa az évi jelentést, melyből kiemeljük, hogy a mult évben 16 iparos-ifjusági képző- és segélyző egylet alakult (a már létező 8 hasonló egyleten kivül) és ujabban 18 ilyen egylet alakitása érdekében tevékenykednek egyes kiválóbb iparosok. A továbbképzésre tavaly egy egylet rendszeres esti oktatást tartott az iparossegédeknek minden dij nélkül.

A munkaközvetités intézet életbeléptetésére vonatkozólag nem voltak kedvezők a körülmények, a mennyiben a testvéregyletek legtöbbje még alig esett át az alakulás első stadiumain. Az utasfogadó intézményt a mult évben a debreczeni és veszprémi egyletek léptették életbe. A legkiterjedtebb ilynemü fogadó a szegedi egyletnél van, melynek 12 csinnal fölszerelt ágyát évenkint átlag 1200 iparos-ifju veszi igénybe 10 krnyi dij mellett fejenkint és éjjelenkint, 300 pedig minden dij nélkül. A tavalyi gyülés óhajainak, az iparos-ifjaknak külföldre, tanulmányozás czéljából leendő kiküldése végett ez évben csak annyiban felelhetett meg a vezéregylet, hogy egyik buzgó tagja számára kieszközölte a Párisba küldendő iparosoknak szánt 250 frt ösztöndijat. Végül örömmel jelenti, hogy majdnem minden szervezett és törvényesen megalakult testvéregyletnek szép kis könyvtára is van, melynek előnyeit a tagok nagy számban élvezik.

A jelentes további része lelkes és nagy tetszéssel fogadott buzditást tartalmaz az ifjusághoz.

E jelentés örvendetes tudomásul vétetik és a szegedi vezér-egyletnek jegyzőkönyvi köszönet szavaztatik.

Ezután olvastatik Beliczay István főispán levele, ki tudatja, hogy a meghivott iparügyi miniszterium megbizá őt, hogy a miniszteriumot e gyülésen képviselje és azt a miniszterium erkölcsi támogatásáról és rokonszenvéről biztositsa. Ezen átirat örvendetes tudomásul vétetik.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Az iparos ifjusági egyletek nagyobb mérvü terjesztésére benyujtott javaslat, mely e tekintetben minden egyes már létező egyletre nézve bizonyos munkakört jelölt ki, elfogadtatott.

Azon egyletek, melyeknél csak önképzési czélok tüzettek ki, fölkéretni rendeltettek, hogy a betegsegélyezési czélokat is felöleljék és erre nézve a kidolgozott mintát elfogadják.

Az ipartörvénynek a segédekre vonatkozó részét a vezéregylet revideálván, nagyrészben elfogadtatott a Budapest főváros közönsége által e czélból kiküldött bizottság javaslata, azonban az ipartörvény 60. §-a egész terjedelmében föntartatni óhajtatott. A munkakönyvek kötelező behozatala és az ezekre vonatkozó rendszer egész terjedelmében elfogadtatott és végül az ipartörvényeknek szigoru végrehajtása és megtartása érdekében illetékes helyen teendő lépések iránt hozatott határozat.

Este a vendégek tiszteletére közvacsora rendeztetett a Széchenyi-ligeten.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1878. junius 12.

A magyar haza *legelhagyatottabb inségre jutott árvája, a hazai ipar érdekében emeljük itt fel ismételten kérő szavunkat e lapok t. olvasóihoz.*

Az erdélyrészi háziipar- és iparfejlesztő egyesület megalakult, hogy a magyar társadalmat tömörülésre szólitva fel, ipart teremtsen az egek által is iparra teremtett e szép kis hazarésznek.

Ha vannak e hazának fiai, a kik egyházaknak, oskoláknak tesznek kegyes alapitványokat és nemes erkölcsöket kivánnak oltani a népbe, nyujtsanak pár fillért a józan élet, a családiasság, a takarékosság legfőbb forrása, a léleknemesitő munka templomának felépitéséhez.

Ha vannak, kiknek szivébe nyilalik mások nyomora s jótékony egyletek, árvaházak segélyezésével enged szive nemes sugallatának, jöjjön és tartson velünk is, hogy az ipar oktatásával kenyeret adjunk az éhező kezébe és saját munkája utján ünnepi ruhával cseréljük ki a róla csüngő rongyokat.

Ha vannak, kik a hazát magyarnak és boldognak akarják látni, jöjjenek és ne engedjék, hogy idegenek iparának rabszolgája legyen és idegen földre küldve vagyonát, koldussá tegye önmagát.

Ha vannak, kik adófizető országokat óhajtanának a haza számára hóditani, jöjjenek s ama külföldre küldött sokszor több milliót, mint a mennyit saját államának fizet a magyar, segitsenek benn tartani a hazában, hogy boldog legyen népe, erős és hatalmas az állam, melynek ilyen népe van. Jöjjenek és hóditsák meg Magyarországot önmagának.

Nem szédelgés, nem népámitás, a mit ez egylet akar; a magyar társadalmat akarja csupán szövetkezésre birni, erőit egy nagy czélra összpontositani; ám válaszsza meg e társadalom eszközeit, használja fel, mint legjobbnak hiszi erőit, de mentse meg magát, mert nincs az égnek s földnek hatalma, mely megmentse őt, ha nem segit önmagán.

Az erdélyrészi háziipar- és iparfejlesztőegylet pártoló tagsági dij a hat évi kötelezettséggel évi **2 frt.** *Alapitó tagsági dij* **50 frt.**

Aláirások szerkesztőségünkben vidékről is elfogadtatnak.

— **Az erdélyrészi** háziipar- és iparfejlesztő egyesület tegnap délután a megyeház gyüléstermében választmányi gyülést tartott, melynek legfontosabb határozata az volt, hogy M.-Valkón, a kalotaszegi magyarságnak e széllő havasalji falujában az egylet egy faragászati tanműhelyet állit fel. M.-Valkó mint lapunkban már emlitettük, ritka áldozatkészséget tanusitott egy ilyen tanműhely érdekében, midőn tanitói lakot, tanszobát, a felhasználandó faanyagot és felszerelésre 500 forintot ajánlott fel. Akkora áldozat egy kis községtől, mi valóban dicsőségére válik felvilágosultságának s vezetője, tiszt. Mihálcz Elek urnak. Az egylet tehát örömmel ragadta meg az alkalmat, hogy az első ipartanműhelyet azon helyen állitsa fel, hol ily nagymérvü segélyezésben részesül, felhatalmazta tehát az igazgatót, hogy Péter Ferenczczel, a kit a székelyközgazdasági egyesület segélyezett Brienczben a műfaragás megtanulásában és a kitől a kolozsvári kiállitáson volt alkalma a közönségnek egy kitünő faragványt látni, mint a tanműhely leendő tanitójával inditsa meg a tárgyalásokat s készitsék el a tanműhely költségvetését és munkatervét. Ezt annyival könnyebb lesz kivinni, mivel a néptanitóknak Kolozsvártt julius 5-ikén megnyitandó tanfolyamára a faragászat tanitása végett is ugyancsak Péter Ferencz fog meghivatni. Minthogy pedig kellő szerszámok nélkül tanfolyamot Kolozsvártt sem lehetne megkezdeni, a választmány megbizta az igazgatót, hogy Péter Ferenczczel egyetértőleg hat személyre műfaragó eszközöket hozasson, a melyeket aztán át fognak tenni a m.-valkói tanműhelybe. A többi tárgyak közül megemlitjük, hogy Móricz István egészségi szempontokból lemondván a titkárságról, a választmány sajnálattal vette a lemondást tudomásul s az igazgató vállalta magára a titkári teendők vitelét. Pénztárnokká pedig a közgyülés jóváhagyásáig Szenkovich Márton választatott meg. Pártoló tagok gyüjtése végett a vidéken fel fogja kérni az egylet az első magyar általános biztositó társulat helyi felügyelőségét, hogy bizza meg ügynökeit, miszerint bizonyos százalék mellett pártoló tagokat gyüjthessenek. Az egyesület a kormánytól biztositást nyervén, hogy egy miniszteri rendeletben fog ajánltatni az egyes megyéknek az egyletbe való testületi belépés, a választmány elhatározta, hogy működését az összes erdélyi részekre ki fogja terjeszteni s mihelyt valamely tanműhely felállításával kézzelfogható eredményt is mutathat föl, az erdélyi összes megyéket fel fogja szólitni a beállásra. Az igazgató jelentést tevén a pénztár állásáról, ebből kitünt, hogy ez idő szerint, 274 frt van az egyleti pénztárban, de ez évre már az aláirások után **1,230** frt az egylet várandósága, melybe nincs beleszámitva a 23 drb 50 frtos alapitvány, tehát ezerszázötven frt, mi együtt 2,350 frtot tenne.

— **„Judit asszony“**, K. Papp Miklós népdrámája Soldosné betegsége miatt elmaradt máról szóholnap csütörtökön kerül előadásra Soldosné jutalomjátékául. Ez alkalomból kénytelenek vagyunk az intendatura figyelmét egy nagy hiányra felhivni. T. i. amióta az uj társulat az uj müvezető alatt megkezdte működését, csak egyetlen egyszer kaptunk müsort, ezóta se hire, se pora. Ugy hisszük fölösleges kiemelnünk, hogy mennyire érdekében áll egy szinháznak az, hogy a városi és vidéki közönség tájékozva legyen legalább egy hétre a szinre kerülendő darabok iránt. Most, Soldosné vendégszereplése alkalmából is általános volt a panasz, különösen a vidéki szinházlátogató közönség soraiból, hogy senki sem tudta mikor és mit fog játszani Soldosné. Pedig ugy hisszük, ezt a kis szivességet csak megteheti a szinház a közönségnek, annál is inkább, mert a játékrend közlése a pénztárnak is jól felfogott érdekében áll. Különben meglehet az uj rendszer szerint fölöslegesnek is tartották másort készitni; ez esetben persze nem is lehet közzétenni.

— **„Angot“** tegnap (jun. 11.) másodszor vették elő Soldosnéval a czimszerepben. Az előadást elég szépszámu közönség, habár nem is épen zsufolt ház nézte végig. Soldosné Clairettejét ezuttal is sokat tapsolták, a mi egyébiránt annál érthetőbb, mert mint a „M. Polgár“ műkritikusa biztosit felőle: Soldosné asszonynak ezuttal is „olyan bravour-momentumai (!) voltak, a minőknél szebbet Lecoq sem látott még Páris szinpadjain sem.“

— **A kolozsvári** nemzeti szinház igazgatósága által kiadott zsebkönyv, mely szinházunknak a Korbuly Bogdán négyévi intendánsága alatti korszakát öleli föl, s melyből nehány érdekes adatot mi is közöltünk, a szinházi pénztárnál, valamint Stein János és Demjén Imre könyvkereskedésében, mint bizományosoknál kapható 50 kron. Az érdekes füzetkét, melynek tiszta jövedelme a szinházi nyugdijalapot illeti, ajánljuk a közönség figyelmébe.

— **Human Erzsinek**, a kolozsvári szinház egykori tehetséges coloratur-énekesnőjének arczképét közli rövid életrajzzal együtt a „Pesther Journal“ czimü budapesti németlap. Az arczkép olyan rosz fametszet, hogy abból lehetetlen lenne az élőre ráismerni.

— **Fogarassi Mihály** r. kath. püspök városunkba érkezett.

— **Az iparos betegsegélyző** egyletbe Fogarassy Mihály püspök 20 frttal az egylet alapitó tagjai közé lépett.

— **Salamon János** és fia Vilmos zenekara a borszéki fürdőre menőben egy nagyobb körutat tesz s N.-Szebent, Enyedet, Erzsébetvárost, M.-Vásárhelyt, Szász-Régent részelteti egy kis jó magyar zenében.

— **Felakasztotta magát.** A helyi katasteri hivatal Nyárádi nevü szolgája, kiről közelebbről irtuk, hogy a postán egy fiutól pénzt lopott, ma reggel saját szállásán felakasztotta magát.

— **A kolozsvári** m. kir. távirdai főállomásnál 1878 május havában feladatott összesen 1865 távirat, s ezek után befolyt 910 frt 90 kr. Érkezett 2303, átment 14,286 drb távirat. Az összes táviratok száma 18,454, mintegy 421,140 szóval, Legtöbb sürgöny lett váltva Budapesttel.

— **Időjárás.** Brassóból, Nagy-Szebenből s S.-Szt.-Györgyről arról értesitenek, hogy a máj. szárazságot a napokban tartós eső váltotta fel, s ez a gazdákat egy kissé megvigasztalta, mert már aggódtak, hogy a szárazság miatt gyenge gabonatermés lesz.

— **Balogh Zoltán**, az ismert költő hirtelen meghalt Tokajban. Ő 1833 ban született Budapesten. Tanulmányait a forradalom megszakitá s mint 15 éves gyerek beállt honvédnek, végig szolgálva a szabadságharczot Világosig. Utóbb a festésre adta magát s Bécsbe ment, hol Waldmüller és Rahl tanitványa lett. Szépen haladt, meleg szinezetét dicsérték s több dijt nyert el. Visszakerülvén Pestre megismerkedett az akkori Lisznyay Sárossy-féle körrel. Több kötet költemény jelent meg tőle, drámákkal is tett kisérletet. Utolsó irodalmi nagyobb müve, mely elismeréssel találkozott, az „Alpáry“ költői beszély. 1859-ben megnősült, Szemere Bertalan unokahugát Jakabfalvy Jolánt véve nőül s azóta Zemplénben Csobajon lakott, hol gazdasággal, költéssel, képirással foglalkozott. Ez alatt egy izben a mult választáskor föl is léptették képviselőjeöltnek s Szomjas ellenében csak kevés szavazattal bukott el. Mindig a közjogi ellenzékhez tartozott, de mérsékelt maradt.

— **Egy borzasztó** népszokásra jött rá a körorvos Solymosou. Ugyanis ott szokás, hogy ha csecsemős anya halt el, hátramaradt kis gyermekét a meghalt emlőin megszoptatják, hogy eljöjjön érte. Persze az többnyire bekövetkezik, mivel szegény kisded-árva a tejjel holttest-mérget sziv magába, mi csakugyan anyjához juttatja. A körorvos jelentést tett Hám szolgabiró urnál, ki az előnyomozást azonnal megejtette.

— **Az első országos** nyomdászgyülés vasárnap d. u. 5 órakor vette Budapesten a „Hungaria“ szálloda disztermében kezdetét. Firtinger könyvnyomdász által a magyarországi nyomdászok szervezése ügyében egy javaslat nyujtatott be, mely főleg a vidéki egyletek szervezkedése ügyével foglalkozik, s mely javaslat az alapszabályok némi módositásával elfogadtatott. — A tanoncz kérdés szabályozása ügyében Szabó Elek adott be egy javaslatot. Érdekes s általános köztetszésben részesitett beszédben adta elő inditványozó azon kóros állapotot, mely a tanonczok felvétele és kiképeztetése körül uralkodik. A fősulyt a szellemi és testi kiképeztetésre fektet, mely eddigelé a munkaadók által egészen figyelmen kivül hagyatott. A mostani viszonyok között — ugy mond szóló — tanonczainkból soha nem lesz hasznos munkás s a társadalom igényeinek nem felelhet meg. A munka beosztásra is kiterjeszti figyelmét, mert jelenleg az alig 12 éves tanonczok testi kifejlődésükhöz aránytalan munkát vannak kényszeritve elvégezni, miáltal egészségök többnyire aláásatik. A kormányhoz akar egy emlékiratban a felsorolt bajok orvoslása végett fordulni. A javaslatot, mely általánosságban elfogadtatott, — Kaczander azzal óhajtaná megtoldani, hogy a tanonczok részére az éjjeli munka egészen beszüntessenek. A gyülés egyhangulag fogadta el a Kaczander által kivánt megtoldást is. A „Budapesti könyvnyomdászok és betűöntők egylete“ által kiadott „Typographia“ czimü szaklap Magyarország és kapcsolt részei összes kerületi egyleteinek hivatalos közlönyéül lett kihirdetve. A második magyarországi nyomdásznap ülése helyéül Pozsony tüzetik ki.

— **A nyomdászkiállitás megnyitása.** A nyomdászkiállitás ünnepélyes megnyitása Budapesten vasárnap történt meg. A Guttenberg egyleti dalkör s a budai nyomdászok dalárdájából egyesitett férfikar eléneklé a Hymnuszt s aztán Hornyánszky Viktor, a kiállitás elnöke, emelkedett szellemü megnyitó beszédet tartott, melyben kiemelte a nyomdászatnak a közművelődésre való nagy befolyását s a jótékony hatást, melyet ez iparág fejlesztésére a kiállitás versenye gyakorol. A két nyomdász dalkör erre egy német kardalt énekelt, melyben Guttenberg dicsőittetik. Majd dr. Szabóky Adolf, az orsz. ipar egyesület elnöke lépett a szószékre s szép beszédben az iparszeretetre, az ipar érdekeinek elősegitésére buzditá a közönséget. E beszéd után a kiállitási terembe vonult a közönség, hol a legjelesebb magyar nyomdák termékei szakszerüen rendezvék s hazai nyomdászaink jó izlésü, tiszta és hibátlan munkájáról tesznek bizonyságot.

— **A magyar** munkás congressus Budapesten, a két pünkösdi ünnepen tartott gyüléseiben kimondotta, hogy a politikai jogok és szabadságok nagyobb mérvben lennének kiterjesztendők, a közvetlen adók, valamint a tanpénz az iskolákban eltörlendők, a jogsérelmek választott birák által, költség nélkül döntendők el, a termelési ügy, személyi, mint tárgyi viszonyainak ellenőrzése állami felügyelőkre bizassék, kik a munkások hozzájárultával választatnának; a napi munka időtartama s a munkabérek minimuma pedig törvényileg megállapitandó, hogy a napi munkaidő a 10 órát meg ne haladja, a bér pedig 1 frt 50 krnál csekélyebb ne legyen, a nőmunka a férfimunkával egyenjogositassék, munkás nőegyletek alakittassanak, a közvetitési magánintézetek tiltassanak be és a városok állitsanak ilyeneket fel, a gyermekek tiltassanak el a gyármunkától, s szüntessék be a nőfegyencz munkák kibérlését és tiltsák be a zárdákban való munkákat.

— **Császári anekdota.** Bizonyitékául annak, hogy az öreg Vilmos császárnál még beköszönt néha a jókedv, a következő csinos anekdotát beszélik. Midőn a német trónörökös a napokban meglátogatta atyját, ez mosolyogva ezen szavakkal fogadta: „No Friczi, uralkodtál-e ma már?

— **Radikális inditvány.** Newyorkban nem rég egy mérsékletességi egylet ülést tartott, annak egy buzgó hive azzal az inditványnyal lépett föl, hogy a világ minden szőlőjét ki kell irtani, miáltal a bor ivása lehetetlenné válnék. De mi történik akkor a sörrel, a pálinkával? Talán az árpát, burgonyát és rozsot is ki kellene pusztitani, hogy a mérsékletességi egylet tagjait kielégitsék. Avagy inkább a buzgó tagokat kellene kiirtani?

— **Az indiai csapatokról** a „Pol. Cor.“ azt hireszteli, hogy cholerát és typhust hoznak magukkal Európába. A „Marawall“ nevü hajón, mely apr. 28-án hagyta el Bombayt és máj. 21-én ért a szuezi csatornába, két európai orvos choleában meghalt. E hajón több choleraeset nem fordult ugyan elő, de máj. 23-án már egy szállitó hajó is érkezett a szuezi csatornába, melyen 3 cholerás beteg feküdt. A hajót Szuezben letartóztatták, mig a nemzetközi egészségügyi bizottság ügyében határozatot nem hozott. A „Clydestale“ nevü hajón, mely Adenben megálit gépének kigazitása végett, szintén fordult elő 5 cholera-eset. Az oszt.-magyar Lloyd „Ettore“ nevü hajóján pedig, mely 800 katonát szállitott Soriába, egy ember meghalt typhusban, harmincz pedig megbetegedett, kik közül 10-et Alexandriában kórházba vittek; ezek közül kettő azonnal meghalt. Alexandriában e szerint typhus, Máltaban cholera uralkodik.

CSARNOK.

Három évi börtön ártatlanul.

Felettem is határozott egy égi végzemény:
Csavargónak születtem, csavargó vagyok én.
Népdal.

Az én hősömnek válogatott szép neve van: Doboray Vérbulch. Hajdan őseit Placsintároknak hivták, de neki, a független lelkületü ifjunak e név nem tetszett. Mint sok fia e honnak azt hitte, hogy névvel tartjuk meg a hazát.

Jó fiu volt, most is az. Nem tudom ugyan, hogy csak az én szememben-e, ki szeretem a lélektani specialitásokat. Annyi bizonyos, hogy a rendőrség nincs velem egy véleményen, mert nem régen is elfogta. Miért? Kihágott, vagy berugott? Egy rendőrnek nem tetszett a külseje. Pedig a külső ellen nem lehet senkinek kifogása. Ha én állitnám ki a külföldre utazók számára a passust, akkor ezeket irnám róla: „Termete a középnél valamivel magasabb; haja nem igen van, csak a gerinczagyacson és ez gesztenyével vegyest sárszinü; orra rendes, ámbátor ez jellemzetes része, mert orrlyukai fujnak, mint egy telivér arab lóé: — szakálla prófétai; az időtől és söröspoharaktól megviselt tul magas homloka hasonlit szent Péteréhez, föltéve, hogy az meg lenne borotválva s egy az ellentáborból jött gránát rajta robbant volna szét; — szemei szelidek, szürkék, benn ülők: különös ismertető jele a nadrág, melyet megkülönböztetésül a gyarló halandóktól egy araszszal csináltat rövidebbre, vagy pedig mint a gonosz nyelvek beszélik, egy araszszal rövidebb vagyonos jó baráttal dicsekszik.“

Másik ismertető jele az ártatlanság. És ez ártatlan férfiu három évet ült már börtönben. Előre kijelentem, hogy nem volt bünös soha s épen azért a legtiszteségesebb emberek is kezet fognak vele, kivel meg lehet vivni is!

Mindannyiszor a sulyok-elvetésnek köszönhette, hogy a börtön dohos levegőjét szitta szittya tüdejébe. Ime elmondok nehány esetet, melyek fogságba vitték. Legalább némely olvasóm hasznára fordithatja a tanulságos eseteket.

Vérbulch ur rettenetes hős. Egyszer a következő történetet mondta el: „Hüvös novemberi estén egyedül haladtam át a lánczhid gyalog-járdáján. Egyik hirneves irónk (pertu barátom) öt font kitünő gálócsival ajándékozott meg azon este. Már kéjelegtem a hidon, mint fogom kedvesem (egy lengyel grófnő) szobáját illatárral eltölteni, midőn látom, hogy felém finánczközeledik. Megérezte a dohány szagot. Megijedtem, mert ötven forint kivetni való pénzem nem volt birságképen. Megállitott. Megálltam és mint jó honvéd, ki negyvenegy csatában vettem részt szembe néztem az ellenséggel. Látam, hogy a zimankós időben a hidon nem jár senki; csak egy kis leány haladt nagy sietve. Ejh — gondolám magamban — tulteszem magam a bajon, illetőleg a finánczot a korláton. „Tett halála az okoskodás“ mondja Madách. Nem okoskodtam hát, hanem bedobtam a finánczot a Dunába. Azóta lelkiismeretem mardos“.

Ezt a rémtörténetet meghallotta egyik rendőr és gondoskodott róla, hogy Vélbulch ur még azon éjjel irtsa tiszta börtöneik svábjait és szálábuit. Megindult a vizsgálat. Vérbulch büszke volt. Nem tagadott. Currentálták az elveszett finánczot; néhány hó mulva találtak is egyet, a ki elveszett A biróság leszidta Verbulchot, hogy felültette, mire ő flegmával azt felelte, hogy miként dobhatta volna ő Dunába a finánczot, midőn az vele szembe nem is jöhetett, lévén a lánczhid ugy berendezve, hogy Pestről Budára a jobb, onnan vissza a baloldalon kell járni.

Egy másik esetben még czifrábban járt. Vérbulch ur kitünő vivó (legalább azt mondja.) Összeszólalkozott nehány katonatiszttel és kihivta az egész Károlykaszárnya tiszti karát. És verekedett hősiesen. Kit megölt, kit megsebesitett, kinek a mellére rávágta a nevét; denique hadseregünk harminczkét tisztjét csufolta meg. Verbulch ur főnkangon sajnálta a „vecsernyéhez“ czimzett csapszékben azon anyákat, kiket megszomoritott; de hát igy kivánta a — becsület. Mivel e dolgot mindjárt a párbaj után azonnal elmondta: egy polgár följelentette. Ismét börtönbe jutott. Szerencsére nem sokáig ült, mert kisült, hogy a párbajt voltaképen álmodta, de polgár, a ki följelentette, ezen fontos (Vérbulch által elhallgatott) körülményt elfeledte

Egyszer azért pihentették meg hivatalosan, mert Balatonfüredre ment és ott kiadta magát gróf Y-nak. Különcz modora, aristokraticus orrhangja miatt sokan elhitték, hogy ő csakugyan gróf Y. Hanem akadt egy ember, a ki nem hitte el. S ez véletlenül gróf Y. volt. Az elhitette magával, hogy Vérbulch legalább is váltót akar hamisitani nevére, vagy hitelt kérni a korcsmában (és ez utóbbi apró hiba csakugyan sajátsága Vérbulchnak); tehát elfogatta. Később megbánta a gróf, hogy elhamarkodta a dolgot: ma még inkább bánná, midőn csakugyan nagy lelkierő kell hozzá, hogy valaki gróffá lenni akarjon.

Az sem volt rosz, midőn az erdélyi vállalat idejében, titokban mindenfelé suttogta, hogy annak a nagy mozgalomnak ő a központja. A rendőrség már csak azért is rájött a titokra, mert Vérbulch ur neki is eltikolództa a dolgot. Hős, oroszverő Doborai a kóterbe került. Igy fogott a rendőrség egy csizmadia helyett kettőt. Hogy is tehetett volna oly dolgot ő, a császár kir. — emigrans!

S a jó fiu még mindig nagyol. Még mindég be lehetne záratni. De ismerősei tudják és köztük én tudom legjobban, hogy tréfál, midőn azt mondja, hogy a forradalomra embereket toborz, hogy ő soczial-demokrat, kommunista (ez legfejebb igen kis detailé-okban lehet igaz), nihilista, bakunista. Most már oda jutott, hogy nem mással tréfál, midőn elveti a sulykot, de magával.

Csaknem minden nap megesik rajta, hogy „elvben“ elszökteti valakinek a feleségét, sőt az is történt vele, hogy édes titkát a — férjnek mondta el, a kit nem ismert. Az nevetett, mert felesége épen betegágyat feküdt.

Vérbulch barátunk a szája árán már három évi fogházat keresett. Most hát csavargó, becsületes csavargó, a ki pénzért nyulat is fog, és midőn tepertőt vacsorál, gyöngy fogpiszkáloval vájja a fogát.

Hogy el ne feledjem: legkedvenczebb nótája az, a melyet mottókép irtam föl; e nótát azért is szereti, mert (mint józsefvárosi csapszékekben mondja) ő irta.

Ha lesz időm és beillik e komoly lap keretébe, még ellesek a jeles „alakról“ egyet-mást és készségesen bocsátom a szerkesztő ur rendelkezésére.

(M. I.) K.

A „KELET“ magán táviratai.

Feladatott **Budapesten** jun. 12. 11 ó. 25 p. d. e.
Érkezett Kolozsvárra jun. 12. 11 ó. 50 p. d. e.

A közös hadsereg részleges mozgósitása csakugyan elrendeltetett. Temesvárról, Debreczenből, Szebenből, Fogarasról jelentik, hogy az ottani ezredek hadi létszámra felemeltetett. Czélja a mozgositásnak a „Fremdenblatt“ szerint Európa előtt Ausztria azon szilárd határozatát dokumentálni, hogy a congressus határozatait erélyesen foganatositni kész.

Konstantinápolyból az alarmhireket az angolellenes befolyás terjeszti; a hirek azonban tartják magokat; catastrófát jósolnak.

Romániából orosz csapatmozgalmakat jeleznek.

Legujabb.

Szt.-Pétervár, jun. 9. A közzétett emlékiratra, melyet Törökország a congressus elé szándékozik terjeszteni, a Journal de St. Pétersbourg ezeket irja: Ha a porta a san-stefanói szerződésben rárótt kötelezettségeken könnyiteni óhajtván, ez óhaj támogatására nem tud más érvet felhozni, akkor ügye veszélyeztetve van. Európa a keleti kérdést a viszály csirája elháritásának szempontjából fogja tekinteni. A sajtó azon feltevése, hogy Antivári ügye bonyodalmakat fog előidézni, téves; a congressus talál majd oly megoldást, mely megfelel Ausztria és Montenegro érdekeinek.

*

London, jun. 11. Salisbury tegnap este legidősb fia kiséretében Berlinbe utazott. A „Times“ irja: Anglia nem egyezhetik sajnálkozás nélkül abba, hogy Karsz és Batum Oroszországnak átengedtessék. De, ha Oroszország Bajazid birásáról lemond, akkor Batum és Karsz annexiója életbevágó britt érdeket sem fog érinteni.

*

Fogarasi János nagynevü jogtudós, nyelvész és a magyar tudományos akadémia tagja meghalt. Ugyancsak tegnap elhunyt Szkalniczky Antal a kitünü épitész és akadémiai levelező tag. Fogarasi 1801-n született s Erdélyből Magyarországba költözött régi családból származott. 1848-ban a magyar miniszteriumban pénzügyiminiszteri tanácsos, azután törvényszéki biró és elnök volt.

Erték- és váltófolyam.

1878. junius 11.

Magyar aranyjáradék	90.15.
„ kincstári utalv. 1 kibocsát	—.—.
„ „ „ 2 „	112.40.
„ keleti-vasut elsőbség 2 „	75.—.
„ „ állami kötvény 1876 év	67.—.
„ vasuti kölcsön	100.40.
„ földtehermentesitési kötvény	78.75.
temesi „ „	77.50.
erdélyi „ „	76.50.
horv. slavon „ „	—.—.
magy. szőlődézma váltság „	82.50.
Oszt. egységes államadósság papirban	63.95.
„ „ „ ezüstben	66.40.
„ aranyjáradék	75.20.
1860. államsorsjegy	114 25.
Oszt. nemzeti bank részvény	8.14.
„ hitelrészvény	232.75.
magyar. hitelbank	215.50.
Ezüst	103.15.
Cs. k. arany	5·59.—
Napoleond'or	9.43.—.
Német birod. mark	58.15.
London	118.—.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Békésy Károly.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

(178) (9—*)

DIETRICH SÁMUEL

Első Erdélyi Gazdasági GÉPGYÁRA,

vas- és ércz öntödéjében

Kolozsvártt

(felső-szénutcza, ezelőtt Rajka-féle ház)

kaphatók:

Gőzgépek.
Gőz- és kettős hatásu szivattyuk.
Kútszerkezetek.
Tüzoltó-fecskendők.
Mü- és paraszt-malmok, serfőzés- és szeszgyárakhoz teljes berendezések.
Keverő- és hütö szerkezetek.
Élesztö-sajtók.
Lyukasztó-gépek.
Malátazúzók.
Kör- és keret- (Gatter) fürészek.
Lójárgányok (cséplögépek).
Közlömüvek (Transmissionen).
Emelö- és ütö-szerkezetek.
Felhúzó- és emelö-gépek.
Tizedes- és százados mérlegek.
Borsajtók.
Szölözúzók.
Szecskavágók.
Répa- és burgonyavágógépek.
Törökbúza-kapák.
Törökbúza-töltögetök.
Törökbúza-morzsolók.
Vetögépek.
Kerülö-, váltó-, mélyitö- és szölö-eke.
Exstirpátorok.
Rétgyaluk.
Boronák.
Szóró- és tisztitó-rosta.

Elvállal mindennemü **öntött-** és **kovácsolt-vas sirkeritések**, **áltányok**, **lépcsők** és **lépcsőkorlátok** készitését; továbbá: **kovácsolt-** és **öntött vascsövek**, **áltányok, oszlopok**, **sárga-** és **vörös rézöntvények** gyártását, valamint a gépészet körébe tartozó **tervezetek** és **rajzok** elkészitését, mindennemü **fölszereléseket** és **gépkijavitásokat.**

Megrendelések **Dietrich Sámuel** vasüzletébe, főtér br. Bánffy-ház, intézendők.

Mell- és tüdőbetegségek,

bármi neműek legyenek, legbiztosabban elhárittatnak az orvosi utasitás szerint készült

Wilhelm Schneeberg-féle allopjával.

Wilhelm Ferencz gyógyszerésztől Neunkirchenben. Ezen nedv rendkivül hatásosnak bizonyult be **torok** és **mellfájás, hurut, rekedtség, köhögés** és **nátha** ellen. Sok beteg bizonyitja, hogy csupán e nedvnek köszönhet csendes álmat.

Jeles óvszer még e nedv **ködös** és **zord időjáráskor.**

Rendkivül kellemes íze miatt hasznos gyermekeknek és szükséges mellbetegeknek; elkerülhetlen szer énekeseknek és szónokoknak fátyolos hang, vagy épen rekedtség ellen.

Számos bizonyitvány tanuskodik a fennebbi állitás mellett; legfényesebb bizonyitéka e nedv rendkivüli hatásának, hogy **Oppolzer** tanár, udvari tanácsos, a bécsi cs. k. egyetem rector magnificusa, e nedvet a kórházban valamint magán egyéneknél a legjobb sikerrel alkalmazta.

Hasonlólag sok bel- és külföldi orvos e nedvet ajánlatosnak találta és sok esetben rendelte.

A mondottak bizonyitásául következő elismerő iratokat közlünk.

Bizonyitvány.

Hat éves fiam Ferencz nyolcz hét óta oly heves szamárhurutban szenvedett, miszerint félnem kelle, hogy egyszer csak megful; emellett egészen elsoványodott s oly gyenge lett, hogy alig tudott lábán állani. Ekkor ajánlották nekem a Schneeberg-féle növény allopot, s hála e kitünő szernek, már az első palaczk felhasználása után megszünt köhögése, a második palaczk után pedig egészen más kinézést kapott a gyermek, megerősödött s azóta teljesen egészséges.— Idősb fiam is nehány nap alatt meggyógyult heves köhögésből és rekedtségből ezen szer által.

Mély hálával gyermekeim gyors és bámulatos meggyógyulása miatt adom tehát e bizonyitványt és óhajtom, hogy a szenvedő emberiség javára minél távolabb legyen ismeretes, s általánosan használtassék. (115) (12—52)

Flatz, márczius 6-kán, 1855.

Just Antal. **Scheibenreif Lőrincz**, polgármester.

Tekintetes úr!

Kérem, hogy nekem hires növény-allopjából lehető előbb még 4 palaczkot küldeni sziveskedjék, érzem, hogy az elhasznált 2 palaczktól mell- és torokbajom, valamint tetemes nehézlélegzésem napról napra javul; most tehát egyenesen önhöz fordulok remélve, hogy a legfrissebből kapatók. Mellékelve 5 frt. p. p.

Teljes tisztelettel maradtam:

Bock Henrik, sebész- és szülészorvos.

Münchert, Ostrang mellett, február 23-kán 1859.

Orvosi vélemény!

A Schneeberg-féle növény allop felette enyhitő szer mellfájások, asthma, tüdővész, köhögés, nátha esetében s ily betegségek ellen ajánlható.

Dr. Feschl.

Hohenmauth, január 25-kén 1858.

Cantily Lipót, gyógyszerész urnak Gráczban.

Tekintetes úr!

Hasztalan élvezett különböző szer után, mellbajom ellen, melyben két év óta szenvedtem, kisérletet tettem egy palaczkkal az ön által hirdetett Schneeberg-féle növény-alloppal, mely bizonyára minden mellbetegnek ajánlható; mert az első példány elhasználása után könnyebbülést éreztem, s e jeles gyógyszerből további két palaczk megkisérlése után, egészségem tökéletesen helyre volt állva. Midőn tekintetes urnak legbensőbb hálámat fejezném ki, maradtam

hálaköteles szolgája

Pock W. J.

Grácz, február 3-kán 1857.

Tekintetes úr!

Miután önnek növény-allopja használata után nyolcz hétnél tovább tartott köhögésemtől és ezzel egybekötött rekedtségemtől teljesen megszabadultam és önnek ezen kitünő növény-allopja hatása következtében előbbi énekhangomat is visszanyertem; annál inkább kötelezve érzem magam e jótékony találmányért nemcsak elismerésemet és hálámat kifejezni, hanem ezt a jeles gyógyszert saját meggyőződésem szerint minden mellbetegnek is, különösen énekesnek általánosan ajánlani.

Különös nagyrabecsüléssel maradtam alázatos szolgája

Bauer János, iskolatanitó.

Peisching, junius 25-kén 1857.

Minden palaczkhoz használati útasitás van csatolva.
Egy palaczk ára 1 frt 25 kr. o. ért. A göngyölésért 20 kr. számittatik fel.

Főraktár: Wilhelm Ferencz gyógyszerésznél Neunkirchenben.

A valódi **Wilhelm Schneeberg-féle növény-allop** kapható még

Kolozsvártt: Valentini A., gyógyszerésznél.
Áradon: Tones F. és társánál.
Balázsfalván: Schiessl Károly, gyógyszerésznél.
Brassóban: Jekelius Nándor, gyógyszerésznél.
Gyula-Fehérvártt: Fröhlich Gyula gyógyszerésznél.
Nagy-Szebenben: Thalmayer Frigyesnél.
Segesvártt: Teutsch J. B., kereskedőnél.

LUHI „MARGIT“ FORRÁS

legtisztább szikélyes ásványviz.

Hazánk ezen vegyi összetételénél fogva nevezetes gyógyvizét,

a légzési, emésztési- és húgyszervek

idült hurutos bántalmainál,

torok, gége, légcső- és bőrbetegségekben

kiváló sikerrel használják Budapesten:

Dr. Korányi Frigyes, dr. Kovács Sebestény Endre, dr. Gebhart Lajos, dr. Navratil Imre, dr. Poór Imre, dr. Kétly Károly, dr. Barbás József; Bécsben: **dr. Bamberger Henrik** egyetemi tanár és közkórházi főorvos urak.

Ezen tekintélyek nyilatkozatai szerint, a „Margit“ forrás nem csak méltó versenytársa, **a Seltersi, Gleichenbergi, Giesshübli, Emsi, Vichyi, Radeini**, s hason összetételü vizeknek, hanem gyógyhatásban azokat több tekintetben felül is múlja. A „Margit“ forrás gyógyhatását igazoló orvosi bizonylatok kivánatra, bár kinek készséggel megküldetnek. (77) (16—*)

Szétküldési fő-telep:

Dr. KARLOVSZKY utódánál Luhi forrás, Munkács mellett.

Főraktár: Az erdélyi részekre **Csiki testvéreknél** Kolozsvárt.

Évszázadok óta

a **kátrány** egyedüli szerként ismeretes, mely a hajnövést elősegiti és új hajzatot teremt. (Nézzük csak a munkásokat a kátránygyárakban, minő dúshajzatú, egészségtől ragyogó, erős emberek azok! Csak hogy mostanig nem állitották elő tiszta állapotban a kátrányt, hogy pipere-asztali tárgynak lehetett volna használni. Mason tanárnak sikerült a zsiranyagot, a mely egyedül hajtenyésztő, kátrányolaj alakban kiválasztani s **Mason kátrányolajkenőcse** nevezet alatt egy igen finom, szagatlan, kitünő gyártmányt hozni forgalomba, mely rövid idő alatt a legmagasabb körök tetszését megnyerte, s mindenkinél bámulatos eredményt szült. (205) (1—6)

A kátrányolaj-kenőcs használatától a renyhe, érzéketlen és száraz főbőr, mely avassá vált **zsirtartalom** vagy **mirigyelvátás** által **főbajok** vagy külső **behatás következtében** áll elő, megtisztul, megerősödik, újjáalakul s a **hajgyökér** csodálatosan ható **táp- és zsiranyagot** nyer.

A kátrányolaj-kenőcs hat heti használata után még **kopasz helyeken is meglepő siker** mutatkozik; e kenőcs továbbá minden **merev, bozontos**, természettől **zsirtalan hajnak** és **szakállnak** ruganyosságot, lágyságot és nyulékonyságot kölcsönöz, tehát **szép** és **dús hajzatát**, valamint **fő- és hajbetegségének** elmúlását annyi ezer ember csupán a

Mason F.-féle kátrányolaj-kenőcs

használatának köszöni. **Hála- és elismerőirat** nagy számmal áll rendelkezésre Egy nagy tégely ára 2 frt 50 kr. 1 próbatégely 1 frt.

Valódi hajfesték, ártalmatlan, öt percz alatt feketére, barnára s különösen szép szőkére festi a hajat. 1 üveg 2 frt.

Minden fogfájást azonnal és örökre megszünteti **Mason tanár világhirü skót-fogtinkturája;** megszilárditja és ápolja a **logó fogat**, valamint a foghúst, jótálás mellett. 1 üveg 60 kr.— Megrendelés készpénz, vagy utánvét mellett.

Valódi és hamisitlan minőségben egyedül kapható:

RIED A-nál, Bécs, Stadt, Babenbergerstrasse Nro 1.

Fióktelep: eustein Fülöp urnál I. Plankengasse 6.

(206) (1—1)

FISCHER R. üzletébe

főtér 8. sz. a. Kolozsvárt, egy jó háztól való és kellő képzettséggel biró tanuló fölvétetik.

Értekezhetni személyesen, vagy levél által a fennebbi czim alatt.

(204) **Poloska,** (1—6)

Csótán, zsizsik, bolha, jótállással biztosan elpusztul

rovar-porom-tól, ára 30, 80 kr. 1 frt 50 kr. szab.

biztos halál hoz minden rovarra, különösen csótánra és molyra, ára 30, 80 kr, 1 frt 50 kr.— 1 porfecskendő 50 kr. — 1 porszóró 60 kr.

Csalhatlanul ható **Antiputrin**

Poloska-tinktura, ára 12, 20, 50 kr., 1 frt.— Postai megrendelések levelező lapon, utánvét mellett is megrendelhetők.

DEUTS MALV. BÉCS, II. Schöllerhof, 6 lépcső.

Raktár Brassóban: **Schuster C. L.**, gyógyszerésznél. Balázsfalván: **Dániel J.**, kereskedőnél.

Raktárosok sziveskedjenek jelentkezni.

Császárilag és királyilag kizárólagosan szabadalmazott

PURITAS

Haj-ifjitó-tej.

A **„Puritas“** nem hajfesték, hanem tejnemü folyadék, mely majdnem azon csodálatos hatással bir, hogy ősz hajakat megifjit, azaz lassankint még pedig **legkésőbb tizennégy nap alatt** ama szint visszaadja, melylyel eredetileg birt!

A **„Puritas“** nem tartalmaz festékanyagot. A haj tetszés szerint vizzel mosathatik, lehet fehérrel átvont vánkoson aludni, és gőzfürdőket használni, a festéknek nyoma sem vehető észre, mert a

„Puritas“

nem fest, hanem ifjitja és pedig a leghosszabb és legdúsabb női hajzatot és a férfi hajat és szakállat. (183) (4—20)

Egy üveg **„Puritas“** ára 2 frt. (postai szétküldésnél 20 krral több) s készpénzzel, vagy utánvéttel kapható: **Francz Ottónál Bécs Mariahilferstrasse 38. szám.**

Raktárak: Kolozsvártt **Valentini** gyógyszerész, Redoute soron. Gy.-Fejérvárt: **Csiky Kristóf.** Segesvárt: **Teutsch J. B.**

Irodalmi ujdonságok.

Épen most jelentek meg és kaphatók:

Stein János

könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt.

Szerkesztő sikmértan,

Kapcsolatban a földmérés egyszerübb tételeivel a középiskolák számára. Irta KRISZ FERENCZ.

I. rész: Az egyenes vonalú sikidomok.

A reáliskolák negyedik osztálya számára, 39 a szöveg közé nyomatott ábrával és 14 táblával. Ára 2 frt 40 kr.

Mexikó felfedezése és meghoditása.

Castilloi Diaz Bernal elbeszélése.

Átdolgozta: Dr. FROZIK KÁROLY. Egy térképpel.

Ára 1 frt 20 kr.

Az élet iskolájában.

Elbeszélés levelekben. Irta CRON KLÁRA. Németből ferditotta Kozma Józsefné — Gesztessy Etelka. Ára 1 frt 20 kr.

Gazdasági számvitel kisebb birtokosok számára.

Egy toldalékkal:

A kisgazdai körök és társulatokról. Irta KODOLÁNYI ANTAL.

Ára 50 kr.

Történelmi könyvtár:

Kossuth Lajos élete és pályája. Irta Áldor Imre. Ára 40 kr.
Phoenikia története. Irta dr. Lázár Gyula. Ára 40 kr.
Kyros és a régi perzsák története. Irta dr. Lázár Gyula Ára 40 kr.
India története. Irta dr. Lázár Gyula. Ára 40 kr.
Görögország története Nagy Sándorig. Irta Áldor Imre. Ára 40 kr.
A régi Egyiptom története és miveltsége. Irta dr. Lázár Gyula Ára 40 kr.
A rémuralom története. Irta Áldor Imre. Ára 40 kr.
A franczia forradalom története. Irta Áldor Imre. Ára 40 kr.
Velencze alapitása és fénykora. Irta dr. Lázár Gyula. Ára 40 kr.

A philosophia történetének eszméje.

Tekintettel a történetre általában. Irta dr. ALEXANDER BERNÁT.

Ára 80 kr.

Baka humor,

az utczán, kaszárnyában és háboruban. Ára 1 frt.

Huszár humor,

az utczán, kaszárnyában és háboruban.

Összegyüjté: A ROKKANT HUSZÁR. Ára 1 frt.

GÖRÖG REGÉK.

COX GYÖRGY után, az eredeti angol második kiadás szerint magyarra forditotta s bevezetéssel ellátta KOMÁROMY LAJOS tanár.

Egész vászonba csinosan kötve. Ára 2 frt 80 kr.

Általános összehasonlitó földrajz.

A középtanoda hetedik osztálya számára. Irta REQUINYI GÉZA.

Ára 1 frt 10 kr.

Umrath és Társa Prágában.

Mezőgazdasági gépgyárosok

ajánlják, a szilárd kivitel, könnyü járás, nagy munkaképesség és tiszta cséplésről legelőnyösebben ismert, ugy rámán álló mint kerekeken járó

(138) 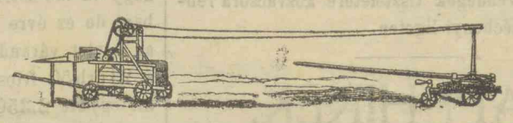 (10—21)

kézi és járgány-cséplőkészületeiket

1-től 8 ló- vagy ökörerőig.

Továbbá készitünk különtéle nagyságu és elismert jó minőségü

tisztitó rostákat, kukoricza-morzsolókat és szecskavágókat.

Ábrákkal ellátott árjegyzékkel postán küldve díjmentesen szolgálunk.

!!! Végeladás !!!

szabott áron

JANKI MIHÁLY

divat-szövet üzletében

(Kolozsvárt, hidutcza 9-dik szám.)

Legközelebbi évadra üzletemet más minőségü árukkal berendezni határozván, most található **legujabb dús választéku áruimat,**

tetemesen leszállitott áron

végképpen kiárusitandom.

Egy méter ugyanazon árban, mint ezelőtt egy rőf.

Fel tehát!!!

Itt az alkalom a legjutányosb bevásárlásra, **mivel áruim 28 percenttel olcsóbbak.**

Még számtalan kitünő minőségü áruczikkeimet, kész **női ruhákat** valódi gyári áron a n. é. közönség szives figyelmébe ajánlva, vagyok

illő tisztelettel:

Janki Mihály,

(174 (6—20) ezelőtt

Joanovics G. György.

(185) (4—8)

A budapesti fürdőket

látogatni óhajtó vidéki közönség érdekében

Dr. Pápay Dániel

bel- és külföldi egyetemeken oklevelezett orvos sebész tudor, szülész, **Budai császár-fürdő** rendes orvosa és a **női betegségekben** különlegesen működő orvos **Budapesten**, rendel: a **császár-fürdőben** naponkint délelőtt 8—10-ig és saját lakásán, **Pesten**, régi postautcza **10** sz. **2—4**-ig.

Dr. Petri fertőzetlenitő szerei.

I. Fertőzetlenitő por. II. Fertőzetlenitő viz.

A veszély, a mely nyugati Európát ragályos betegségek behurczolása által keletről fenyegeti, a hatóságok és orvosok figyelmét inkább mint valaha a hulladék anyagok

hatályos és erélyes fertőzetlenitésére

csaknem egyedül alkalmas prophylaktikus szerre vezette. Különösen a

dr. Petri-féle fertőzetlenitő készitmények

azok, melyek szigoru tudományos és gyakorlati tapasztalatok szerint készitve, gyors és *biztos hatásuk, olcsóságuk és könnyü kezelhetésük* miatt, minden más hasonló készitmények fölött kitünnek. (189) (5—6)

Bécs és Grácz városok tanácsai a *dr. Petri*-féle kezelést bizottságilag megvizsgáltatták, s a vélemény igen kedvezőleg ütött ki; hasonlólag a legmegtisztelőbb bizonyitványokat állitotta ki a *kir. városi hatóság Berlinben*, a *rendőri elnökség Posenben*, a *breslaui rendőri főnökség és városi törvényhatóság vegyésze, cs. kir. fegyintézetek*, számos *orvosi tekintélyek* és *szakemberek, vasúti igazgatóságok, világhirü gyártulajdonosok* (Borsig, Schwarzkopf sat.) számos *kórházak, telepek, magánosok*, a *kustrini gazdasági bizottság* sat. melyekből néhányat alattabb kivonatilag közünk.

Bécs város tanácsa f. é. január óta három kerület csatornáit, személygödreit és szükségszékeit a dr. Petri-féle kezelés szerint fertőzetleniti.

A dr. Petri-féle fertőzetlenitő szerek kaphatók:

Kolozsvártt: Biró J. gyógyszertárában.

Stájerhon, Karinthia és Krajna részére a grátzi tegyház volt szives elvállalni a szállitást.

„A tanács által eszközöltetett kisérletekből kitünik, hogy a Petri-féle fertőzetlenitő szer desodirizólag hat, s a bűzanyagok szagát tartósan eltávolitja, sat.“

Bécs, september 26-kán 1876. A tanácsi aligazgató.

„E kisérletekből kitünt tehát, hogy az alkalmazott dr. Petri-féle fertőzetlenitő szer tényleg tartós desodirizáló hatást gyakorol a bűzanyagokra, s azok fertőzetlenitésére ajánlható.“

Grátzi városstanács, april 2. 1878.

„A valóságnak megfelelőleg bizonyittatik, hogy a dr. Petri-féle fertőzetlenitő port az itteni cs. kir. fegyintézetben alkalmaztuk s meggyőződtünk, hogy ezen por a bűzanyagok tartós desodirizálását eszközli.“

Fegyház-igazgatóság Grátzban, 12. márcz. 1878.

„Miután tehát a dr. Petri-féle fertőzetlenitő viz igen hatályosnak bizonyult, s látszólag kielégitőbben hat, mint a carból-sav, e fertőzetlenitő vizet el kell ismerni fölényét, s igen ajánlhatónak kell azt megjelölni.“

Kir. városi tanács Berlin, nov. 26. 1876.

„Nem csak a fertőzetlenités eredménye s az olcsóság folytán ajánlja magát a fertőzetlenitő kezelés körül a dr. Petri-féle fertőzetlenitő szer, hanem tetemes jutányossága által is a combinált öblegelő öntözési rendszer földállitásával szemben, s a Petri-féle kezelésnek tehát nagy terjedést és alkalmazást jósolhatni.“

Mediz-chirurg. Centralblatt, XII. évfolyam, 17 sz. (1878 april 26).

TICHY KÁROLY, *Bécs, III. Steingasse 24.*

Iskola Alapitvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Scoala - BCU Cluj-Napoca.

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdásznál az ev. ref. tanoda betüivel Kolozsvárt.